

Notat

Dato: 05.09.2014
Arkivsak: 2014/18785-7
Saksbehandlar: anjsetr

Til: Per Nordmark

Frå: Anja Nordvik Sætre

Fråsegn kulturminne - Offentleg ettersyn - Områdeplan Våge sentrum, Tysnes kommune

Hordaland fylkeskommune syner til offentlig ettersyn i perioden 3.7.14- 1.10.14 av områdeplan for Våge sentrum, Tysnes kommune. Vi syner til tidligare korrespondanse i saka, samt synfaring i Våge sentrum med representantar frå kommunen og plankontor 21.8.14. Hordaland fylkeskommune har fått utsatt frist til 29.10.14 for å gi fråsegn til planen.

Automatisk freda kulturminne i planområdet

Det er registrert fem automatisk freda kulturminnelokaliteter innafor planområdet:

- Askeladden-id 25633, heller – H730_3
- Askeladden-id 66526, gravrøys – H730_2
- Askeladden-id 60632, nausttuft – H730_1
- Askeladden-id 170753, bosetnings-aktivitetsområde – H730_1
- Askeladden-id 99953, bosetnings-aktivitetsområde. Lokaliteten er arkeologisk undersøkt i samband med tidligare tiltak

Arkeologar frå Hordaland fylkeskommune gjennomførte ein arkeologisk registrering innafor planområdet i perioden 8.-15.7.13. Vi viser til brev med vedlegg dagsett 27.11.13 for utfyllande info.

Alle spor av førhistorisk art er automatisk freda etter §4 i kulturminnelova. Kulturminnelokalitetane i planen er i dag markert i plankartet med omsynssone D, bandlegging etter kulturminneloven - sosikode H730. Lokalitetane med Askeladden-id 60632, Askeladden-id 66526 og Askeladden-id 170753 ligg i område avsett til arealformål Grønstruktur, og ligg omsynssone C, bevaring kulturmiljø - sosikode H570. Dette er i tråd med tidligare tilbakemeldingar frå Hordaland fylkeskommune.

Tilrettelegging og formidling

Tre av kulturminne innafor planen ligg høveleg til for tilrettelegging og formidling til publikum, til dømes ved skilting. Dette gjeld dei to lokalitetane på Vågsneset (Askeladden-id 60632 og 170753), samt gravrøysa (Askeladden-id 66526) på Kuholmen. Gravrøysa ved Kuholmen ligg inne på Hordaland fylkeskommune si liste over prioriterte kulturminne for tilrettelegging og skjøtsel gjennom Riksantikvaren sitt BARK-program

(Bevaring av arkeologiske kulturminner). Det kan vere tenleg å inkludere i planen sine føresegner at det skal utarbeidast skjøtselsplan for kulturminna.

Konflikt med automatisk freda kulturminne i planområdet

I plankartet som er lagt ut på offentleg ettersyn stemmer ikkje dei markerte kulturminneområda for Askeladden-id 60632 og Askeladden-id 170753 overeins med oppmålingane i Askeladden. Korrekte oppmålingar er lasta ned frå Askeladden og sendt kommune og plankontor 1.9.14.

Slik planen nå ligg føre er den i direkte konflikt med automatisk freda kulturminne. Det er to områder der det er konflikt, heretter omtalt som område 1 og 2. Sjå vedlagt kart 1 for kulturminnas utstrekning sett i forhold til plankartet og områda med konflikt. Områda blir beskrivne under:

Område 1:

Her skal det gjerast til utbetring av vegen ut til Vågsneset. I følgje plankartet går dagens veg og vegskulder ca. 1-0,5 meter inn sikringssona til Askeladden-id 60632, H730_1. På synfaring 21.8.14 med kommunen og plankontor ble det fortalt at ein tiltaket knytt til utbetring av veg vil gå frå dagens vegskulder på sørsida og utvides på nordsida. Vegen skal ikkje hevast, men utvides mot nord.

Område 2:

Det er planlagt ein gang- og sykkelsti, o_SGS8, som skal gå tvers over Vågsneset. På synfaring 21.8.14 med kommunen og plankontor ble det fortalt at ein tiltaket skulle være universelt utforma med ein bredde på tre meter. Traseen slik den er vist i plankartet går gjennom austsida av sikringssona til Askeladden-id 170753, H730_1.

Innspel til plan og føresegn

Hordaland fylkeskommune kan ikkje godkjenne ein plan som er i konflikt med automatisk freda kulturminne. Under kjem vi med innspel til løysingar og endringar i planen. Vi vil gå til motsegn om delar av planforslaget ikkje reviderast.

Tiltaket knytt til utbetring av veg på Vågsneset, område 1, slik det er omtalt i planen som er lagt ut på offentleg ettersyn gjev grunnlag for motsegn. Etter ei vurdering av funnomstende og bevaringspotensiale meiner Hordaland fylkeskommune at ein i område 1 kan rå kommunen om å søkje Riksantikvaren om dispensasjon frå kulturminnelova for den råka lokaliteten Askeladden-id 60632, H730_1. Planlagde tiltak som skal gjerast innafor sikringssona skal skje i eit området allereie er råka av dagens veg.

For område 2 rår vi om at den planlagde traseen for turstien over Vågsneset endrast slik at den ikkje kommer i konflikt med Askeladden-id 170753, H730_1. Tiltaket slik det er omtalt i planen som er lagt ut på offentleg ettersyn gjev grunnlag for motsegn.

Omsynssone H370_1 inneheld to separate kulturminnelokaliteter sikringssoner på Vågsneset. Vi rår om at denne deles opp i to omsynssoner med kode H370.

Omsynssone H570_6 er knytt til kulturminna, Askeladden-id 60632 og Askeladden-id 170753, H730_1. Vi ber om at avgrensinga for BFS6 trekkjes ut av omsynssona. Gang- og sykkelvegane O_SGS8 og O_SGS9 går høvesvis gjennom og langs sørlig kant av omsynssone H570_6. Det er viktig at det i anleggsperioden ikkje blir kjørt over eller gjort inngrep i sikringssonene til kulturminna. Vi ber om at utforminga på gang- og sykkelstiane og behovet for omsyn i anleggsperioden blir omtalt i føresegna.

Omsynssona H570_8 er knytt til kulturminnet med Askeladden-id 25633, H730_3. BFS8 har same utstrekning og er regulert til arealformål Frittliggjandesmåhus. Vi ber om at BFS8 gjerast om til Grønstruktur da planlagd arealformål og føresegn ikkje lar seg kombinere med føremålet til omsynssona.

Omsynsone H570_7 er knytt til Askeladden-id 66526, H730_2. Vi ber om at avgrensinga for BSB1 og BFT trekkjes ut av omsynsone. I føresegna for desse to område må det tas omsyn til nærleiken til omsynsone, samt kyrkja i bakkant, knytt til sikt, skjemming o.l.

Området o_ST1 er regulert til arealformål torg. Hordaland fylkeskommune har i fråsegn til oppstartsmelding stilt seg kritisk til utfylling i Svevågen av slikt omfang at det stenger att draget på sørsida. Området ligg inntil omsynsone H570_6. Dei registrerte kulturminna på Vågsneset har ein tilknytning til sjø og sjøvegen. I draget på Vågsneset er dei allereie inneklemt i nord av eksisterande tilkomstveg, og det er viktig at ein utfylling sør for draget ikkje har ein utilbørleg skjemmaende verknad i høve dei kulturminna som er kjent i området. Ved opparbeiding av området o_ST1 må ein unngå å skade viktige landskapstrekk som overgangen mellom sjø og land. Utfyllinga burde verte avgrensa på ein slik måte at den tek vare på kvalitetane for kulturminna og kulturlandskapet. Vi rår til at utfyllinga i større grad følgjer dagens landskap og trappast ned mot vatnet for å gi en god tilpassing eksisterande landskap. Føresegna knytt til området må sikre fri sikt og kontakt mot sjø for kulturminna i omsynsone H570_6.

SPA5 grenser til omsynsone H570_6. Føresegna knytt til området må sikre fri sikt og kontakt mot sjø for kulturminna i omsynsone H570_6.

SGS2 går inn i omsynsone H570_7. Føresegna knytt til området må sikre at kulturminnet knytt til omsynsone H370_2 ikkje blir utilbørleg skjemma. Det er viktig at det i anleggsperioden ikkje blir kjørt over eller gjort inngrep i sikringssonene til kulturminne. Vi ber om at utforminga på gang- og sykkelstien og behovet for omsyn i anleggsperioden blir omtalt i føresegna.

Vi ber om at dei fire avsnitta under settas inn i føresegna knytt Bandlegging etter lov om kulturminne; I omsynsone LKM1-3 er følgjande kulturminne er freda etter Kulturminneloven § 4 (automatisk freda):

- Askeladden-id 25633, heller – H730_3
- Askeladden-id 66526, gravrøys – H730_2
- Askeladden-id 60632, nausttuft – H730_1
- Askeladden-id 170753, bosetnings-aktivitetsområde – H730_1

Til kulturminna høyrer det ein sikringssone med radius fem meter utanfor kulturminne sitt synlige avgrensing, jf. Kulturminneloven § 6.

Area er bandlagt etter Kulturminneloven § 3: "Ingen må - uten at det er lovlig etter § 8 (tillatelse til inngrep) sette i gang tiltak som er egnet til å skade, ødelegge, grave ut, flytte, forandre, tildekke, skjule eller på annen måte utilbørleg skjemma automatisk fredet kulturminne eller fremkall fare for at dette kan skje.

Er marken over et automatisk fredet kulturminne eller innenfor en sikringssone, tidligere nyttet til beite eller innmark, kan den fortsatt nyttet til disse formål hvis ikke vedkommende myndighet bestemmer noe annet. Uten tillatelse av vedkommende myndighet må det ikke foretas pløying og annet jordarbeid dypere enn tidligere."

Planen er i direkte konflikt med automatisk freda kulturminne og gjev grunnlag for motsegn frå Hordaland fylkeskommune. Vi ber Tysnes kommune gi tilbakemelding på om ein ønskjer å oppretthalde planforslaget slik det ligg føre, søkje om dispensasjon frå kulturminnelova eller om ein ønskjer å revidere planforslaget slik at dei automatisk freda kulturminna bevarast i planen. Ein mulig løysing vil være å endre traseen for tursti og søke om dispensasjon tiltak knytt til utbetring av veg som skissera over.

Det er Riksantikvaren som kan gi dispensasjon frå kulturminnelova. Vi gjer merksam på at eventuell dispensasjon vanlegvis blir gjeve på vilkår av nærare arkeologisk gransking. Slike granskingar dekkast av

tiltakshavar, jf §10 i kulturminnelova. Dersom saka skal sendast Riksantikvaren vil kulturminnevernet trenge ytterlegare utsett frist i saka for å handsame dispensasjonssøknaden.

Bergens Sjøfartsmuseum har varsla registrering innafor planområdet. Vi kan derfor ikkje gje endelig fråsegn til planen før resultat frå registreringa er klare og forholda til kulturminna i planen er avklart.

Vi gjer for ordens skuld merksam på at kommunen ikkje kan eigengodkjenne reguleringsplan som er i konflikt med automatisk freda kulturminne. Dersom det er spørsmål eller merknader til ovannemnde er ein velkommen til å ta kontakt med Hordaland fylkeskommune, Kultur- og idrettsavdelinga v/Anja Nordvik Sætre per epost eller telefon (55 23 99 98/90614008).